

Шпица: „СРПСКИ ЗВУЦИ - Емисија којом обнављамо сећање на наше музичко наслеђе“

Спикер: Овај пројекат суфинансиран је од стране Министарства информисања и телекомуникација Републике Србије. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:

Композиција Станислава Биничког „Марш на Дрину“, односно „На Дрину“, како гласи њен оригинални назив, представља један од симбола храбрости и истрајности за многе људе и виђена је као српска химна, а свакако је једна од најпознатијих српских песама. Уз њене тактове марширале су хиљаде војника, њеној лепоти дивили су се људи широм света, а ова ода неустрашивости нашег народа стигла је и до далеке Шведске и Комитета за доделу Нобелове награде. У данашњој емисији говоримо управо о овој композицији, као и о још једној композицији Станислава Биничког, направљеној по тексту Ђуре Јакшића и његовој чувеној песми „На Липару“, а наша стална саговорница је музиколошкиња Ања Лазаревић Коцић.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:

Крушевљанин Станислав Бинички, тачније рођен у Јасики код Крушевца 27. јула 1872. године, био је један од познатијих српских композитора, диригента и педагога, аутор прве српске опере „На уранку“. Сматран је највећим представником српске класичне музике. О његовом животу говори нам наша стална саговорница, музиколошкиња Ања Лазаревић Коцић. У наставку слушамо песму коју изводи војни оркестар који носи назив „Станислав Бинички“, „Марширала краља Петра гарда“. У Дому војске у Нишу 16.11.2017. године био је овај концерт поводом дана Копнене војске и дана пешадије. Наравно, не ради се о оригиналној композицији Станислава Биничког, већ смо овим желели да дамо омаж оркестру који носи његово име.

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:

Станислав Бинички је рођен седамдесетих година 19. века и био је присутан у нашем музичком животу до Другог светског рата, умире 1942. године...И врло је важан из неколико аспеката – композитор, диригент, педагог, неко ко је као композитор дао немерљив допринос на разне начине...Са једне стране, компонујући нека дела које су нашу музику представила читавом свету. Говоримо о „Маршу на Дрину“, односно „На Дрину“, какав је оригинални назив композиције, а друга ствар је опера „На уранку“ из 1903. године, која је заправо прва званична српска опера, која је постављена на сцену и као таква је изнимно важна. Е сад, још неке ствари које је сам Бинички радио по повратку у Београд, наравно са студија који су биле у иностранству, опет у Минхену, као и Коста Манојловић, као и многи други које смо помињали, јесте чињеница да је основао први симфонијски оркестар, заправо, код нас. То је тада оркестар који се звао Београдски војни оркестар, то је иначе данас војни оркестар „Станислав Бинички“, дакле по њему и носи назив, отуда тај назив који је остао и дириговао је тим

оркестром, који је основао и оркестар Краљеве гарде, 1904. Дакле, два оркестра је, заправо, основао и дириговао је овим војним оркестром све негде до 1920. године, дакле, јако дуг диригентски, озбиљан стаж и рад са оркестром. Био је хоровађа многих певачких друштава, и оно што је још јако важно, јесте да је био једно време везан и за Београдску оперу, заправо као један од кључних људи Београдске опере... Тако да, много тога је допринео, заправо, у том неком, поготово међуратном периоду, касније, српској култури, генерално.

Музика

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:

„Марш на Дрину“ је писан у форми традиционалног марша, неки називају традиционални српски марш, зато што просто ту имате асоцијације на народни звук и писан је у част победе српске војске над Аустроугарском на Церу. То је била велика, важна победа... Сада да не залазимо толико у историју, али просто та Церска битка је по многим била одлучујућа на неки начин и постала је аутоматски симбол храбрости, неке одважности... Тако да је сам Бинички говорио о томе да је инспирисан том ситуацијом и тим историјским догађајим написао заправо ову композицију. Иначе и он је неко ко је такође много био везан за војску, за српску војску.

Он је такође дошао до Крфа са српском војском. Тамо на неки начин радио са опорављеним војницима. Био је везан и за тадашњу српску гимназију која је функционисала у Солуну, па су сарађивали... Дакле, много тога га везује уопште за период Првог светског рата и за војску, пре него што је постао диригент.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:

Такође, сличну неку историју имао је и познати композитор Коста Манојловић о којем је било речи у једној од ранијих емисија, а вероватно је било и других музичара, композитора, то је посебна тема, ко је од њих прошао кроз који рат и шта су стварали током ратова, или после ратова и инспирисани ратом. То је можда тема за неку другу емисију, али оно што бих ја волела још да кажемо, песма „Марш на Дрину“ се негде повезује и са Крагујевцем.

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:

Да, постоје нека сведочења о томе да је можда први пут изведена заправо овде и то у бившој згради Суда, на тргу Војводе Радомира Путника. Иначе, та композиција има јако интересантну историју. Она је негде постала тај симбол српске храбрости, некаквог родољубља, што јесте нека идеја која стоји... човек који је прошао Албанску голготу и много тога после кроз Први светски рат... већ, заправо, имате и неке јако интересантне приче које су везане и за Иву Андрића, на пример, где Иво Андрић, када је пошао на доделу Нобелове награде за књижевност, заправо, носи ову композицију. И тада, Швеђани, на пример, први пут чују то дело. Дело је тада извавало велику пажњу, не само шведске, него и светске јавности. Уопште, то је био тај један врло узбудљив моменат за даљи живот ове композиције, дакле ван граница Србије. А онда, нешто што мислим да не постоји као податак ни на Википедији или тако нечему што је лако доступно, а то је ситуација кад 1987. године Херберт фон Карајан, један од

највећих диригената 20.века, на Новогодишњем концерту, бечком, у Музикферајну, изводи ову композицију са Бечком филхармонијом. Тако да то је, наравно, опет био један ветер у леђа даље овом делу и ван граница Србије.

Музика

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:

Оно што је текст, односно нешто што се јавља као извођење са текстом, треба знати да те речи, које се понекад изводе, су дошле много касније, негде шездесетих година и да заправо нису дело Станислава Биничког, нити било ког песника са којим је он сарађивао. Дакле то је касније додато и није део оригиналне композиције, она је искључиво оркестарска.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:

Станислав Бинички задужио нас је и песмама које су, заправо, биле и музичка обрада неких текстова чувених писаца. Дали сте ми шлагворт за једну другу његову композицију која је рађена по стиховима Ђуре Јакшића „На Липару“. Па да ли можемо нешто да кажемо о тој композицији?

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:

„На Липару“ је дело које је врло често извођено, које је радо извођено. Дакле, може да се чује Бинички, за разлику од Косте Манојловића и Исидора Бајића, много чешће. И „На Липару“, дакле, један, ако хоћете, циклус соло песама његових који је рађен, наравно, на основу песама Ђуре Јакшића, где ви видите Биничког у том свом неком романтичарском заносу. Њему врло драга композиција којом је био врло задовољан. И потпуно на трагу оног што ради и Милоје Милојевић, дакле, тог романтичарског неког лида, сам избор поезије нам говори у прилог томе. И негде су ту, можда, по мом личном мишљењу, много јаснији његови домети кад је вокалност, то вокално начело у питању, него што је то, на пример, опера „На уранку“. Врло му је била блиска та форма, рекла бих, соло песме и тог романтичарског лида, тако да то, на пример, јесте један циклус који је врло вољен од стране и извођача и публике и често може да се чује.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:

Нажалост, чули сте енглеску верзију песме „На Липару“ у извођењу Интима два, зато што нисмо успели да пронађемо ту исту композицију на српском језику, а са овом композицијом практично завршавамо наше данашње дружење кроз емисију „Српски звуци“. Ова емисија суфинансирана је средствима Министарства информисања и телекомуникација. У реализацији учествовала екипа Радија Златоусти. Производња Радио Златоусти, јануар 2026.